

Fay Hattındayız-9

Nureddin Yıldız'ın "Dünya Nasıl Dönüyor?" (73.) dersidir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّم عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.

Dünyadan ve dünya fitnelerinden, kıyamete yakın gitgide çoğalmalarından söz ederken ince bir noktadan da hassasiyetle söz etmemiz gerekir.

Bir kanser hastalığı ne kadar risk ise bazı insanlarda o hastalık olmadan riske dönüşmüş kanser sıkıntısı görülebilir. Yani hastalığın korkusu, insanı hastalıktan beter hâle getirebilir. Bu yüzden aslında tedavi olabilecek durumdayken ruh hâli sebebiyle tedavi çözümüne yanaşmayan bir duruma da gelebilir. Bunda psikolojik ve çevresel faktörlerin etkisinden de söz edilebilir.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemden dinlediğimiz ve kıyamete yakın zamanlarda yoğunlaşarak artacağına dair bilgilerimizin bulunduğu fitnelere ifrat ve tefrit açısından ele aldığımızda, fitnelere bu noktadan yakalananlar, daha Deccal gelmeden ona teslim olmak gibi bir tehlikeyle karşılaşılır. Evet, Resûlullah aleyhisselam bizi fitnelere karşı ikaz etmiştir ve Müslümanlığımız da zaten bunlara uyanık bulunmamızı gerektirir. Ama fitnelere karşı uyanık olmak, sabahlara kadar uykusuz kalmak değildir. Hayatı devam ettirir, gece uykuda, iş güçte, ibadetleri yerine getirir iken uyanık bulunmak gerekir. Şeytan fitnelerin kendisine dair bir işaret gelmediği zamanlarda bile sırf korkusu yöntemiyle bizi çürük ve dökük hâle getirmek ister.

Öncelikle şunu unutmamalıyız ki, Allah bize kaldıramayacağımız bir yük yüklemesin. Namaz dahi kaldırılabileceğimiz için bize emredilmiştir, fitnelere de kazanabileceğimiz bir imtihan oldukları için karşımıza çıkarılırlar. Neticede Müslüman için perişan olmak yoktur. Çilesi, endişesi ve korkularıyla beraber kazanılma ve kaybedilme ihtimali bulunan bir sürecin içindedir Müslüman. Fitnelere ürküp -en büyük fitne olan- Allah'tan umutsuzluk bataklığına düşmemek gerekir. Zira 'fitnelere korkma' da bir fitne çeşididir. Fitne korkusu edebiyatı ile hiçbir tedbir alınmaz ve zaten fitnelere karşı ne yapacağımızı da Allah ve Peygamberi göstermiştir. Tıpkı insanın açlık diye bir meselesinin olduğu ve buna yemek yiyerek önlem almamız gerektiğini bilmemiz gerçeği gibi.

İstilah olarak şu mantığı yerleştirebiliriz: Fitne varsa bizde de denge vardır. Fitneden ne korkup kaçmalı ne de onun içine düşecek kadar dengesiz davranmalıyız. Bu her noktada geçerlidir. Mesela Allah yolunca mal harcamak dahi bir dengeyle yerine getirildiği zaman makbuldür. Bütün malını Allah için harcamak istediğini söyleyen sahabiye buyrulan, infakın böyle olmayacağıydı. Hatta malının yarısı da kabul edilmemiş, anca üçte birini vermesi makbul olmuştur. Namaz kılmada da böyle bir denge lazımdır: Mesela sabahlara kadar namaz kılmak, sabah namazını kaçirtacak bir dengesizliğe sevk ediyorsa makbul bir iş değildir ve dengesizliktir. Resûlullah aleyhisselatu vesselam, kimseye sınırsız bir sevgi veya düşmanlık beslememeyi de bunun için tavsiye etmektedir.

Bu denge unsuru o kadar temel bir gerçektir ki reşetmez, cennet umudumuz, şefaat kaynağımız ve imanımızın dayandığı insan olmasına rağmen Resûlullah aleyhisselatu vesselamı imanımız açısından tazelerken, "Allah'ın kulu ve peygamberi" diyoruz. Kendisi de "Hıristiyanlar'ın İsa'yı abarttığı gibi beni abartmayın, mezarımı bayram yerine çevirmeyin" buyurmaktadır. İtidal burada bile geçerlidir, nerede kaldı ki fitnelere karşı dengesiz davranılabilsin. Ahiret, ölüm, kabir konularında bile 'beyne'l-havfi ve'r-reca' (korku ile umut arasında) duruşu geçerlidir.

Peki, denge nasıl sağlanacaktır?

1- Dünyanın, insanın mabudu hâline gelmesini önlemek gerekir. Dünya ilah değildir, ona secde etmemiz gerekmez, fanidir. Ona ebedî rol biçemeyiz. En büyük sıkıntılar dünyanın mabut hâline getirilmesindedir.

Elbette bu âlemde kime taptığı sorulunca, “dünyaya” cevabını veren olmamıştır. Ama tul-ı emel denilen uçsuz bucaksız hayaller; dükkân, daire, diploma, eş adayı, iş imkânı, fors, koltuk... hangi şekliyle olursa olsun şeytan bizi dünyaya karşı onu ilahlaştırmış olarak bataklığa çektikten sonra fitnelere karşı da ya savunmasız ve zafiyet içinde ya da fitneleri hiç önemsemeyecek kadar batmış bir seviyeye getirecektir.

Bunun temelinde esasen Allah korkusu vardır ama bunu zikretmeye de ‘lâilâheillallah Muhammedun Resûlullah’ dedikten sonra gerek yoktur. Dünyanın ilahlaşmış mabut olduğu bir zamanda ve mekânda ise Müslüman, ‘Allah korkusu’nun anca edebiyatını yapar, korkmanın gerektirdiği şekilde davranmaz. Böyle birinin korkuları saniyelerle ölçülür ve ‘korku’ bitince yeniden işine döner; zira dünya onun gözünde katarakt gibidir: Allah’ı, cenneti, cemelullahı görmeyen bir kördür.

Dünya, mezarında kalacağımız zamanı toprak üzerinde kalacağımız zamanından fazla olan yerdir. Dünyayı böyle göreceğiz. Üzerinde belki on yıllar geçireceğiz ama toprağının altında kalacağımız süre on binlerce yıldır. Dünyanın altında bulunanların sayısı ve orada buldukları süre, yukarıda bulunanlardan ve geçen zamandan kesinlikle çok daha fazladır.

Dünyayı bu mantıkla kabul ettiğimizde, gözümüzde ilahlaşamayacak ve orijinal yerinde duracaktır. O zaman da imtihanlarımızdan biri olan fitnelere karşı dünya bir sıkıntı yeri olma hükmünü kaybedip bilakis yarış hızımız hâline gelir, bir kamçı olur.

2- Namazından orucuna, zekâtından zikrine kadar yapılan bütün ibadetler veya okuduğumuz bir sayfa Kur’an işini yaparken ana maksadımız, dünyanın bizden çekmeye çalıştığı cennet heyecanımızı artırmak ve Allah’ın rızasına daha yakın bir noktaya gelmektir. İki rekât namazın ya da iki gün orucun bize sağlayacağı budur.

Bilhassa farzlarda oluşturulan her eksiltme, bizim Allah tarafından ayarlanmış bulunan potansiyelimize dair eksiltmeler, dünyanın skor hanesine yazılmaktadır. Dünyanın kendini bize açmasına, cazibesinin çekmesine karşı herhangi bir tedbir almaksızın boşlukta bulunmanın görüntüsüdür bu.

Hâlbuki Resûlullah aleyhisselam en büyük fitne başlangıcı olarak dünyanın bize açılmasından söz etmiş, “dünyanın size açılmasından korkuyorum” buyurmuştur. Müslümanlar bugün esasen küfrün tasallutundan ve siyasî-askerî baskısından önce, dünyaya dalma yarışından kaynaklanan sıkıntılarla yüzleşmektedirler. Küfür ürkektir; dünyaya tenezzülü olmayan Müslüman’a küfrün yapabileceği bir şey yoktur. Ama aynı leş üzerinde iki yırtıcı kavga ederse bu birinin ölümüyle sonuçlanır.

İçinde her ne varsa sonuçta leş hükmünde olan dünyaya kâfirler kargalar gibi üşüşmüş durumda ve asırlardan beri birbirlerini yemekte dirler. Müslüman’ın bu kavgayı tepeden seyretmesi ve Allah’ın mirasına talip olarak onlara kavgayla nasip olmayı iffet ve şerefiyle teslim almayı beklemesi gerekirken kavga ile bir şeyler elde etme mücadelesine girilirse ortaya çıkacak sonuç budur.

‘Dünya ve dünyalık’ denince aklımıza illa plaza gelmesi gerekmiyor. Evet, o da dünya için dövüşülen şeylerdendir ama sadece bir tanesidir. Koltuk da şehveti çağrıştıran şeyler de ekonomik menfaatler de talebeyken diploma da böyledir. Bizi dünyaya çekecek bir bölüm ve özel araç muhakkak vardır çünkü Allah böyle imtihan edecektir.

Mümin insanların dünya bataklığına düşmeden yaşamaları için lazım olan imanî hayatın en önemli enerjisinin sabır olduğunu unutmamaları gerekir. Ve sabrı, hasta bir insanın iyileşmesini beklemek şeklinde anlamak darlığından da uzak durulmalıdır. Sabır, haramlar kışkırtıkça direnmek ve önüne gelip helal olmayı yok kabul etmektir. Sabır, Allah’a ulaşmaya dek dünyaya tenezzül etmemektir; trafik kazasından sonra tedavi için beklemek ya da yaşlıların ecelini beklemesi gibi bir şey değildir.

Herkesin haramdan ulaştığı şeye helalden başka yolla el sürmemek belki de en büyük sabırdır. Bu çeşit sabır; namaz kılarırken de sokakta yürürken de karşımıza çıkabilir. Elimize ve gözümüze temas edebilecek haramlar karşımızdayken bu sabır çeşidi sürekli önümüzdedir.

Dikkat edilmesi gereken bir husustur ki fitnelere karşı dikkatli olmamız gerektiği ve Resûlullah aleyhisselam da bunlara karşı bizi uyardığı gibi en büyük fitne olan kıyameti tasvir ederken dahi, “kıyamet koparken bile elinizdeki fidanı dikin” buyurmaktadır: Kıyamet koştuktan sonra o ağaç ne zaman büyüyecektir de meyve verecektir de dünyada kim vardır ki meyvesinden yiyecektir?

Ama olsun, mümin yine de işini yapmalıdır. Bu hadis-i şerif bunu söylemektedir.

Acaba kıyamet hakkında böyle buyuruyorken, kıyametten önce gelecek fitneler ve olaylar hakkında ne buyurmaktadır? Sözelimi imamlar için ‘bu zamanda teheccüdünü kılıp işine bak, arkanda namaz kılanların çoğu münafık olabilir, boş ver onları’ demiş olabilir mi? Der mi? Hoca efendiye de ‘kimse Arapça öğrenmiyor, Kur’an okumuyor, lanet olsun böyle millete, sen oturup sabaha kadar tefsir kitabını oku’ der mi? Siyasetçiye ‘zaten küfür tarafı ne varsa alıp süpürdü, Müslümanlar siyasetle ilgilenmiyorlar, şeriatı istediğini söyleyen kimse sana oy vermez, bari sen de demokrasiye geç, bundan sonra böyle’ der mi?

Yoksa Allah’ın şeriatından yana son insan olarak kalsan, dünya yıkılırken bile fidan dikmeye devam eden biri olmayı mı buyurmaktadır?

Kadınların dertlerini ileri sürüp ‘uzak durun bunlardan’ düşüncesini mi yoksa ‘böyle olmalarına rağmen rıza-i ilahînin onlarla evlilikte bulunduğunu’ mu buyurdu? Erkeklerin de ‘Âdem aleyhisselam zamanından beri kadınları ezdiklerini, onlardan uzak durmanın iyi olacağını’ mı buyurdu yoksa onlarla evliliği teşvik edip eziyetlerine katlanmayı ve karşılıklarını Allah’tan almayı mı?

Müslüman, fitneler karşısında kaçıp gitme hakkına sahip midir yoksa fitneye rağmen, bütün fitneler bugün sabah namazından itibaren başlayacak olsalar bile Rabbimizin emrettiklerini yapmaya devam edilmesi gerektiği mi buyrulmuştur? Kimsenin sözünde durmadığı, herkesin inanılmaz-güvenilmez olduğu zamanda itimat, güven ve doğru sözün son örneğinin Müslüman bir kimse olması demek değil midir ‘elindeki fidanı yine de dik’ emri?

Fitneler, onlardan ürküp meydanı terk etmemiz için değil, üstlerine doğru gitmemiz içindir. Ve bu da kuru bir saldırı değil, dik durup ezilmeyen, heybetiyle Allah’a itimadını göğsünde saklayan Müslüman olmak amacıdır. Fitnelere karşı bir yerde ahlak lazımsa ahlak ile, siyaseti İslam namına temsil etmeye ihtiyaç varsa siyaset ile, ziraat berbat edilmişse ki küfrün ilk işlerinden biri budur; öyleyse Allah’ın istediği gibi bitki yetiştirmeye talip son çiftçi olarak, camilerde ihlasla namaz kılan son kişi olarak...

Allah’ın bizden beklediği ve İslam budur.

Fitne hangi zemini ve mekânı berbat etmiş olursa olsun, mümin yine de sıfır umutlu olmaz. Zira durumun yarın düzelme ihtimali yine de vardır. Hiçbir düzelme ve geri dönüş ihtimalinin olmadığı kıyamette bile ‘elindeki fidanı yine de dik’ emri geçerliyse fitnelerle karşılaşıldığında geri çekilme ihtimaline sahip olup olmadığını da iyi ölçmeli ve bilmelidir, itidalli davranmanın şartlarından biri olarak.

3- Müslüman nesillerin düşeceği en önemli taktik hatalarından biri, tek başımıza her şeyi halletme arzusudur. Bu da şeytandan bir tuzak olabilir.

Çok iyi Kur’an bilen birinin Kur’an’a karşı fitneleri söndürmeye çalışması orijinal bir uğraştır. Aynı kişinin, Müslümanlar’ın kılık kıyafetiyle ilgili örfleri bozulmasın diye terzilik yapması ise orijinal bir uğraş değildir. Onun bir fabrikada çalışarak hayır yapmak üzere para kazanması da değildir.

Rabbimiz hepimize orijinal bir kalıp ve beceri vermiştir. Kimimiz bir fabrikanın bekçisi, kimimiz müezzini olacak nitelikteyiz. Bu kabiliyetler on-on beş yaşlarında ortaya çıkarsa bunu iyi bir anne-baba veya pedagog keşfedip yönlendirebilir. Ama yirmi-yirmi beş yaşına gelmiş biri ne yapacağını zaten çok iyi bilmektedir. Zaten ömrün bütünü ne ki...

Dolayısıyla fitnelere karşı hazırlıksız yakalanmamızın en ciddi nedenlerinden biri, mesela Allah Teâlâ'yı teheccütte zikrederek orijinal bir iş yapmak mümkünken her işi yapmaya kalkışıp ne gece yapılabilecek zikri başarmak ne diğerlerini tam yapamamak hatasına düşmektir. Bu bir eksiklik ve arıza içinde olmaktır. Müslüman, Allah'ın verdiği kabiliyetleri fitne zamanlarında daha hassas biçimde kullanmalıdır. Yangın zamanında ilk çağrılacak olan polis değildir, iş görecek olan itfaiyedir. Hastalık zamanında ise doktordur. Herkesin görevinin çok öne çıktığı veya bir miktar geride kaldığı pozisyonlar vardır. Görev karışıklığı ve kabiliyetleri yanlış değerlendirme ise önemli bir sıkıntıdır.

İmam Malik rahmetullahi aleyhten müthiş bir örnek ile bahsimizi taçlandıralım. İbni Abdilberr, et-Temhid isimli eserinde İmam Malik'e dair tespitleri bize ulaştırdığı satırlarında naklediyor. Abdullah ibni Abdilaziz el-Ömerî el-Abid adındaki zat ile İmam Malik -Allah her ikisinin de şefaatine nail eylesin- arasında geçen bir yazışmadan söz ediliyor.

İmam Malik, Medine-i Münevvere'de fıkıh ve hadis dersleri veren bir âlim. Abdullah ibni Abdilaziz el-Ömerî el-Abid adındaki zat ise teheccütten oruca kadar ibadetlerle meşgul olan, sabahtan akşama kadar 'ibadet delisi' biri. Hangisinin değerli olduğunu takdir etmek bizim kârımız değildir, her ikisi de ümmetimiz nezdinde değerli işlerle meşguldür.

Abdullah ibni Abdilaziz el-Ömerî el-Abid, bir gün İmam Malik'e mektup yazıyor ve "haberlerini duyuyorum, talebelerle epey meşgulsün, giden gelene fetvalar veriyorsun" dedikten sonra 'bana göre biraz boş iş yapıyorsun' demeye gelecek şekilde artık yaşlandığını söyleyerek onun da kendisi gibi bir kenara geçip tesbihini çekmesi, namazına dalması tavsiyesinde bulunuyor. Yani şimdiki emekli olunca kendini tesbihe-namaza verme anlayışının bir benzerini dillendiriyor.

İmam Malik mektubu okuyor ve ona cevap olarak şunu yazıyor:

Güzel kardeşim, Rabbim hepimizi bir boşluk dolduralım diye yarattı. Beni de burada Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin hadislerini öğretmem için yarattı. Seni de tespih edip Allah'ın önünde melekler gibi secde etmen için yaratmıştır. Biz birbirimizin yerine oturursak bu değeri taşımayız, bulunduğumuz işte değerliyiz. Sen senin hâline devam et, ben benim hâlime devam edeyim. Ne ben senden kıymetliyim diyebilirim ne de senin benden kıymetli olduğunu söylerim. Hangimizin amelini Rabbimiz kabul ederse o kazanacaktır.

Bunları yazıp selam ile mektubunu bitirmiş. Tam bin iki yüz otuz sene öncesinden söz ediyoruz. Ve bu sözlerin yazıldığı yer Medine'dir. Biri zühdün diğeri hadisin imamı olan iki insan yazışmaktadır. Biri sosyal hayattan uzak ve seccade başında ömrünü geçirdiği için aldığı lezzet gözünü karartmış, onun almakta olduğu hazzı İmam Malik'in neden alamadığını merak etmiştir. Diğer yandan İmam Malik, günlük dertleri olan bir yığın insanla uğraşmaktaydı. Hatta kendisi siyasetçilerin istedikleri yönde fetvalar vermediği için kırbaçlanmıştı. Evet, dört büyük imamımız kırbaçlanmış ve üçü bu yüzden vefat etmiştir. İmam Malik bu sebeple ölmemişse de namazda elini kaldıramayacak derecede ağır hastalığa yakalanmıştır.

İmam Malik'in cevabında iki çizgi dikkat çekmektedir:

Karşısındakini basit görmemektedir. 'Tasavvufla olacak iş değil bu' demiyor, aksine onu takdir ediyor ve güzel bir iş üzerinde bulunduğunu söylüyor. Sonra da her iki konunun da kıymetli olduğunu ekliyor.

Bu hatırayı ele aldığımızda görürüz ki ne fabrikada iffetiyle çalışıp çocuklarını da iffetle yetiştirmek üzere gayret eden insan değersiz konumdadır ne de o Müslüman on binlerce talebesi olan bir hoca efendiden değersiz yerde durmaktadır. Allah Teâlâ o Müslüman'ı fabrikada çalıştırarak kazandığı maaşla iffetiyle serpilmiş üç kız yetiştirmek üzere orada tutmakta ve o kızları yetiştirip evlendirdince de ona cennet vaat etmiştir. Diğer Müslüman'a da Müslümanlar'a hadis-i şerifleri okuyacak şekilde âlim olması görevini vermiştir.

Bu 'atama kararnamelerimiz' her ne kadar Cebrail aleyhisselam tarafından elimize getirilmemişse de kaderimize iman ediyoruz ki bu yaşa kadar Allah'ın bizi belli şekillerde yönlendirmiş olmasından, muradının bu olduğu sonucunu anlayabiliyoruz.

Yine bu bakımdan görüldüğünde, bir müminin eli kolu tutarken 'emeklilik' kelimesini kullanmasının İmam Malik kafasıyla uyusmakta sıkıntı çıkaracağını anlayabiliriz. Yorgunluk olabilir ama emeklilik başka bir şeydir.

Bilhassa genç kardeşlerimizin fitnelere karşı düşecekleri en önemli sıkıntı, Allah'ın onları boş yarattığını zannetmeleridir. Bu öyle bir tuzaktır ki İblis ona önce Kabil'i düşürmüştür. Allah boş bir insan yaratmaz, onun Hakîm sıfatıyla böyle bir şey bağdaşmaz. O hiç kimseyi boş yaratmadığı gibi yirmi seneden beri yaratılış hikmetini keşfedememesi de kişi için bir hatadır.

Hiçbir uğraş bulamayan bile anlamalıdır ki Allah onu, anne-babasının eteklerinde ömür geçirip ayaklarını öperek cenneti kazanmak gibi bir hedef için yaratmıştır.

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّم عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.